

ZPRÁVA O ČINNOSTI NÁRODNÍHO POZEMKOVÉHO SPOLKU za období od Výročního setkání pozemkových spolků 2003 v Liberci

1. Rada Národního pozemkového spolku

Rada NPS pracovala v uplynulém období ve složení PhDr. Pavel Bureš (Národní památkový ústav), Ing. Martin Dušek (ÚVR ČSOP), Mgr. Václav Izák (Pozemkový spolek Hády), Mgr. Michal Krátký (Pozemkový spolek Sagittaria), RNDr. Josef Pašek (Pozemkový spolek Radnice), Otakar Pražák (Pozemkový spolek aluvia dolního toku Dyje), Ing. Ladislav Ptáček (ÚVR ČSOP), Mgr. Tomáš Růžička (Nadace Partnerství), Ing. Petr Stloukal (Ministerstvo životního prostředí ČR), RNDr. Jiří Stonawski (Lesy České republiky, s.p.), Ing. Rostislav Trávníček (Pozemkový spolek Kosenka pro přírodu a památky Valašskoklobucka), RNDr. Vlastislav Vlačihna – předseda Rady NPS (Pozemkový spolek Milý). Rada se sešla od minulého Výročního shromáždění šestkrát. Podrobné zápisy z jejích jednání byly zasílány všem akreditovaným pozemkovým spolkům a dalším zájemcům.

2. Projekt Phare Access 99

První polovina roku 2003 byla ve znamení dokončování projektu „Podpora rozvoje pozemkových spolků jako nástroje implementace Natura 2000“, podpořeného Evropskou unií v rámci programu Phare Access 99. Kromě dalšího rozvoje a stabilizace hnutí PS se projekt zabýval také zlepšením informovanosti současných i potencionálních partnerů o činnosti a významu pozemkových spolků, vytvořením systému monitoringu péče o cenné přírodní plochy a zahájením sbírky k získání finančních prostředků na výkupy hodnotných pozemků. Podrobněji o jednotlivých aktivitách viz následující odstavce.

3. Strategické dokumenty

5. Sněm ČSOP, konaný 26. – 27. dubna v Brně, doplnil do stanov ČSOP formulace zajišťující (v mezích našeho právního řádu) nezcizitelnost certifikovaných pozemků v majetku ČSOP a pozemků, vykoupných v rámci veřejné sbírky Místo pro přírodu.

Rada NPS dále projednala svůj jednací řád, připravila k projednání jednací řád Výročního shromáždění pozemkových spolků a materiál „Standardy pozemkových spolků“, jehož cílem je co nejtransparentnější chování a jednání akreditovaných pozemkových spolků vůči.

V současné době začíná projednávání Strategického plánu Národního pozemkového spolku na období následujících let.

4. Výběrové řízení ČSOP

Výběrové řízení na podporu pilotních a rozvojových projektů pozemkových spolků, podpořené tradičně Ministerstvem životního prostředí ČR, proběhlo mimořádně již v lednu (uzávěrka 31.1.). Částkou 1.239.000 Kč bylo podpořeno 29 projektů v celkové hodnotě 3.379.640 Kč. Z toho bylo 9 pilotních projektů a 20 rozvojových. Jeden původně podpořený projekt nebyl realizován.

Do výběrového řízení v roce 2004 bylo podáno 33 projektů (6 pilotních, 27 rozvojových), z čehož dva neodpovídají podmínkám výběrového řízení. O jejich podpoře dosud nebylo rozhodnuto.

5. Podpora akreditovaným pozemkovým spolkům

V prosinci byla mezi akreditované pozemkové spolky rozdělena mimořádná podpora ve výši 180.000,- Kč. Tato podpora byla rozdělena podle klíče: včasné odevzdání zprávy o činnosti PS za rok 2002 (respektive nově akreditované PS) + aktualizace pozemkové evidence + webová prezentace pozemkového spolku (splňující určitá kritéria). Podporu ve výši od 3.000,- do 10.000,- Kč (podle počtu splněných kritérií) dostalo 29 pozemkových spolků, jeden pozemkový spolek se podpory vzdal.

6. Akreditace pozemkových spolků

V uplynulém období byly nově akreditováno 7 pozemkových spolků – PS Společnosti přátel přírody, PS Slavkovského lesa, PS Vulkán, PS Sihla, PS Mladá, PS Hasina a PS Severní Plzeňsko. Pozemkový spolek Zelené Údolí u Doubrav ohlásil v prosinci ukončení činnosti. Akreditace nebyla prodloužena pozemkovým spolkům Dej přednost přírodě (ztráta právního vztahu k zájmovým pozemkům) a PS na ochranu mokřadů (nedodal již druhým rokem zprávy o činnosti – předpokládá se sloučení s jiným PS) K 27. 3. 2004 je tedy v České republice akreditováno 36 pozemkových spolků, akreditace 1 pozemkového spolku je projednávána.

7. Právní problematika

Po nepříliš dobrých zkušenostech s advokátní kanceláří Holas a spol. byla na jaře 2003 uzavřena nová smlouva o právní pomoci pozemkovým spolkům s Mgr. Andreou Rezkovou z Brna. Tato spolupráce funguje zatím bez problémů jak na straně poskytování bezplatné právní pomoci pozemkovým spolkům, tak na straně konzultací Radě NPS.

Při projednávání novely zákona 114/92 Sb o ochraně přírody se zatím daří prosazovat změnu paragrafu 27 zákona 219/2000 Sb. o majetku České republiky, která by umožnila bezplatné pronájmy státních pozemků za účelem ochrany přírody.

8. Pojištění zodpovědnosti za škody

Na rok 2004 bylo pro všechny akreditované pozemkové spolky uzavřeno u České pojišťovny hromadně pojištění zodpovědnosti za škody. Toto pojištění se vztahuje na škody způsobené při činnosti pozemkových spolků třetím osobám (s výjimkou kontaminace životního prostředí chemickými látkami) a na náhradu regresí zdravotním pojišťovnám. V současné době je těsně před podpisem dodatek, rozšiřující pojištění též na pozemky pronajaté či vypůjčené, které byly v původním znění smlouvy z pojištění vyjmuty.

9. Spolupráce s velkými vlastníky

Úspěšně pokračovalo jednání s Ministerstvem životního prostředí. Do podmínek programu revitalizace říčních systémů se podařilo prosadit 100% podporu pro pozemkové spolky. Otevřela se též možnost svěřování vybraných pozemků spravovaných složkami MŽP do péče Národního pozemkového spolku a následné výpůjčky akreditovaným pozemkovým spolkům.

Projednávání výpůjček s LČR, s.p., se zbrzdilo po kompletní výměně vedení tohoto podniku.

Ani přes několik pokusů se nepodařilo domluvit spolupráci s Vojenskými lesy a statky.

10. Spolupráce RNPS s jednotlivými PS

V uplynulém období bylo návštěvo 14 pozemkových spolků – šlo o „předakreditační“ návštěvy (7), řešení problémů pozemkových spolků (3) a návštěvy v souvislosti s kampaní Místo pro přírodu (4). Akreditovaným pozemkovým spolkům jsou pravidelně rozesílány mailem informace o nových grantech, právních novinkách, školeních a další zajímavé informace. Pozemkovým spolkům mimo ČSOP je zasílán časopis Krása našeho domova (členové ČSOP ho dostávají v rámci členských výhod). Informační servis zajišťuje průběžně koordinátor programu v Kanceláři ÚVR ČSOP.

Byla dokončena první část Manuálu pozemkových spolků, shrnující (prozatím) základní informace o hnutí pozemkových spolků u nás, o právní problematice a o vstupování do smluvních vztahů. Tento materiál je určen výhradně pro akreditované pozemkové spolky, účastníkům bude rozdán během Výročního shromáždění a ostatním poté rozeslán poštou.

Rada NPS byla nucena během roku řešit též několik problémů v činnosti PS (spor PS s místní samosprávou, problémy při realizaci projektu, ukončení činnosti PS, ...) – neustále tak „za chodu“ doladuje mechanismy sloužící k ochraně dobrého jména pozemkových spolků u nás.

11. Kampaň „Místo pro přírodu“ – veřejná sbírka

Zcela novou aktivitou v rámci hnutí pozemkových spolků, zahájenou v roce 2003, je kampaň „Místo pro přírodu“. Jejím hlavním cílem je získat formou veřejné sbírky finanční prostředky na výkupy ohrožených přírodně cenných lokalit, případně pozemků vhodných k revitalizačním projektům či realizaci ÚSES. Vedlejším, avšak neméně významným cílem je seznámit širokou veřejnost s existencí a činností pozemkových spolků, potažmo s nutností ochrany krajiny pro přežití rostlin, živočichů i člověka a se zodpovědností nás všech za ni.

Kampaň byla zahájena 21. března (na 1. jarní den) 2003. K propagaci kampaně byla vydána řada materiálů (letáky, samolepky, plakáty), vytvořeny speciální webové stránky www.mistoproprrodu.cz, vydáno několik tiskových zpráv a tři tiskové konference (při zahájení kampaně a při výkupu konkrétních pozemků). K propagaci kampaně bylo využito též regionálních akcí pozemkových spolků a základních organizací ČSOP – tyto akce byly v rámci mimořádného výběrového řízení podpořeny částkou 569.500,- Kč. Potencionální dárci byli osloveni též prostřednictvím Direct mailingových zásilek. Samostatnou „podkampaň“ na záchranu jedlobukového lesa v Bílých Karpatech vedl v rámci této kampaně Pozemkový spolek Kosenka.

K dnešnímu dni bylo vybráno na účet sbírky 1.670.000,- Kč, podařilo se již vykoupit tři první pozemky (jezíčko s mokřadem v lokalitě Triangl v Praze – 0,15 ha, a dva pozemky v „pralese“ Ščůrnica v Bílých Karpatech – 4,2 ha) a další pozemky jsou k výkupu připraveny. V listopadu proběhla dvě setkání s dárci (Valašské Klobouky, Praha). Byla uspořádána řada zajímavých akcí jak na centrální úrovni, tak zejména v rámci lokální kampaně PS Kosenka „Zachraň les!“ (benefiční koncert v Olomouci, „Běh pro les“, ve spolupráci s Nadací Veronica dražba uměleckých děl, ...).

Kromě programu Phare Access se podařilo získat finanční prostředky na rozjezd kampaně též z britské (program DFID) a nizozemské (program MATRA) ambasády. Mediálním partnerem kampaně je Český rozhlas.

12. Prezentace pozemkových spolků

Prezentace pozemkových spolků veřejnosti probíhala na mnoha úrovních. Kromě aktivit, uvedených výše v kapitole o kampani „Místo pro přírodu“, byly vydány propagační publikace *Zakládáme pozemkový spolek* (základní souhrn informací o krocích nutných založení a zdárné činnosti pozemkového spolku – rozesláno všem zájemcům o založení PS), *Pozemkové spolky pomáhají vlastníkům* (stručný informační leták pro první kontakt pozemkového spolku s vlastníkem) a druhé aktualizované vydání publikace *Pozemkové spolky – jak může vlastník, úředník a ochranář najít společnou řeč?* (rozesláno mimo jiné obecním úřadům, střediskům Agentury ochrany přírody a krajiny, ...), články o činnosti pozemkových spolků se pravidelně objevují v časopise *Krásy našeho domova*, Rada NPS spolupracovala též na vydání monotematického čísla časopisu *Lomikámen*, věnovaného problematice pozemkových spolků, webové stránky <http://csop.ecn.cz/pozemkovespolky> doznaly během roku 2003 kompletní přestavby a doplnění dalších informací.

Publikace „*Pozemkové spolky pomáhají vlastníkům*“ a „*Pozemkové spolky – jak může vlastník, úředník a ochranář najít společnou řeč?*“ mají akreditované pozemkové spolky v neomezeném množství k dispozici pro potřeby své vlastní propagace.

Rada NPS podporuje i prezentaci jednotlivých pozemkových spolků – jak v rámci tradičního výběrového řízení (viz bod 4), tak mimořádnou finanční podporou, určenou částečně na vytvoření a aktualizaci webové prezentace (viz bod 5).

13. Zahraněční spolupráce

Ve spolupráci se slovenskou organizací Daphne byla vytvořena metodika pro zpracování managementového plánu a monitoringu zájmových ploch pozemkových spolků. Navržená metodika je v současné době testována na pozemcích vykoupěných v rámci veřejné sbírky Místo pro přírodu.

Pokračovala též spolupráce s britským pozemkovým spolkem The National Trust – jeho expert Richard Offen navštívil ČSOP a sešel se zástupci pozemkových spolků a Rady NPS 27. – 30. května 2003.

Člen Rady NPS Václav Izák je zástupcem ČSOP v evropské ochranné organizaci Eurosite, zabývající se (mimo jiné) péčí o přírodně cenné pozemky.

Započaly kontakty s Národním Trastem Slovenska, zaměřeným zejména na ochranu kulturního dědictví.

Václav Izák se zúčastnil setkání National Trustů v Edinburghu (13. – 21. 9. 2003) - konference se zúčastnilo asi 130 delegátů z téměř čtyřiceti zemí.

Ladislav Ptáček prezentoval program pozemkových spolků na V. světového kongresu IUCN o chráněných územích, který se uskutečnil v září v jihoafrickém Durbanu.

27. března 2004

Vlastislav Vlačíha
Předseda Rady Národního
pozemkového spolku

Jan Moravec
Koordinátor Národního pozemkového
spolku